

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผล

สรุปผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำนักเรียน พบว่า ภาวะผู้นำนักเรียนประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ 52 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้

- 1) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ยอมรับคนอื่น ไม่เหยียดหยามใคร
- 2) ยอมรับ เคารพความคิดเห็น และความสามารถของคนอื่น
- 3) รู้จักผู้อื่น ยอมรับผู้อื่นและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 4) มีความพร้อมที่จะบริการผู้อื่น มีความอดทน และมั่นคงในอารมณ์
- 5) จำชื่อและเรียกชื่อคนอื่นได้อย่างแม่นยำ
- 6) ทำตัวเป็นกันเองและมีอารมณ์ขัน
- 7) พูดและทำด้วยความจริงใจไม่เสแสร้ง
- 8) พยายามชอบและสนใจคนทั่วไป
- 9) รู้จักประมาณตน อ่อนน้อมถ่อมตน
- 10) รู้จักตนเองและยอมรับตนเอง

1.1.2 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้

- 1) มีจิตใจมั่นคง เปลี่ยนความเชื่อยาก มั่นใจในความคิดของตนเอง
- 2) กล้าพูดกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็น
- 3) ไม่ขี้อายไม่ประหม่าไม่เคอะเขิน
- 4) กล้าตัดสินใจไม่ลังเลกล้าคิดกล้าทำ
- 5) กล้าเผชิญต่อความจริง
- 6) มีจิตใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่
- 7) ไม่วิตกกังวล

1.1.3 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

- 1) มีความคิดริเริ่ม มีความคิดที่แปลกใหม่ต่างจากความคิดแบบเดิมของคนทั่วไป
- 2) มีความคิดยืดหยุ่นมีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางหลายแง่

หลายมุม

3) มีความคิดคล่องแคล่ว สามารถคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วองไว รวดเร็ว และได้คำตอบมากที่สุดในเวลาที่ยกจำกัด

4) มีความคิดละเอียดลออ การคิดได้ในรายละเอียดเพื่อขยายหรือตกแต่งความคิดหลักให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.1.4 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้

- 1) มีความรอบรู้ในทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2) มีความรอบรู้ในทักษะชีวิต

3) มีความรอบรู้ในทักษะเรียนรู้

1.1.5 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

1) มีความตั้งใจจริงในการทำงาน ทำอะไรทำจริง มุ่งให้งานสำเร็จเกิดประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนรวมได้จริง ๆ

2) มีความตั้งใจจริงต่อหน้าที่ ทำจริงในงานที่ได้รับมอบหมาย ต้องเอาใจใส่หน้าที่ให้งานสำเร็จเกิดผลดี

3) มีความตั้งใจจริงต่อวาจา การพูดความจริง ไม่กลับกลอกรักษาวาจาสัตย์อย่างเคร่งครัดพูดจริงทำจริงตามที่พูด

4) มีความจริงใจต่อบุคคล มีความจริงใจต่อคนที่เกี่ยวข้องมีความจงรักภักดี จริงใจต่อผู้มีพระคุณ มีความกตัญญูทดแทน

5) มีความตั้งใจจริงที่ในการทำความดีและปฏิบัติจนติดเป็นนิสัย

1.1.6 ด้านทักษะการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้

1) กล้าที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา

2) มองเป้าหมายไม่ใช่อุปสรรค

3) กล้าตัดสินใจด้วยความเชื่อมั่น

4) การเผชิญสถานการณ์แห่งความจริงได้

5) มีการวางแผนและลงมือแก้ปัญหา

6) มีพฤติกรรมในการค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

7) มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น

8) มีการประเมินและตัดสินใจเลือกทางในการแก้ปัญหา

1.1.7 ด้านความเสียสละ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

1) รู้จักเสียสละสิ่งที่ตนมีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมตามโอกาสที่เห็นสมควรและจำเป็น

2) รู้จักใช้เงินทองที่เก็บออมและประหยัดไว้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นตามควรแก่กำลังและฐานะ

3) เต็มใจช่วยเหลือบำบัดทุกข์ และบำรุงสุขให้แก่กันด้วยน้ำใจจริงโดยไม่เห็นแก่หน้าหรือหวังอามิสผลใด ๆ

4) เป็นคนเผื่อแผ่ มีน้ำใจกว้างขวางไม่คับแคบ

1.1.8 ด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้

1) ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนโดยเคร่งครัด

- 2) คอยติดตามผลงานของตนเองเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น
- 3) รักษาสมบัติของส่วนรวมเหมือนของตนเอง
- 4) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ
- 5) มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้
- 6) กล้าเผชิญต่อความจริง
- 7) รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเอง

1.1.9 ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

- 1) เป็นคนรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์
- 2) เป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3) เป็นคนเรียนรู้ตลอดเวลา
- 4) เป็นคนช่างสังเกต

1.2 ผลการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียนของผู้ทรงคุณวุฒิ

ปรากฏว่า ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ แต่มีข้อเสนอแนะให้รวมตัวบ่งชี้ภาวะนักเรียนผู้นำด้านความรู้ ภาวะผู้นำนักเรียนด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์เข้าด้วยกัน เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำนักเรียนด้านวิสัยทัศน์ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะว่าตัวบ่งชี้ความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีลักษณะเป็นภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์มากกว่า จึงทำให้ตัวบ่งชี้องค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ มีดังนี้

- 1) เป็นคนรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์
- 2) เป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3) เป็นคนเรียนรู้ตลอดเวลา
- 4) เป็นคนช่างสังเกต
- 5) มีความรอบรู้ในทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 6) มีความรอบรู้ในทักษะชีวิต
- 7) มีความรอบรู้ในทักษะเรียนรู้
- 8) มีความคิดริเริ่ม มีความคิดที่แปลกใหม่ต่างจากความคิดแบบเดิมของคนทั่วไป
- 9) มีความคิดยืดหยุ่นมีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางหลายแง่

หลายมุม

10) มีความคิดคล่องแคล่ว สามารถคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็ว และได้คำตอบมากที่สุดในเวลาที่กำหนด

11) มีความคิดละเอียดลออ การคิดได้ในรายละเอียดเพื่อขยายหรือตกแต่งความคิดหลักให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการในการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับกลับคืนมา จำนวน 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.82 จากแบบสอบถาม จำนวน 348 ฉบับ เมื่อจำแนกตามเพศส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 56.50) จำแนกตามอายุส่วนใหญ่มีอายุ 11-20 ปี (ร้อยละ 33.30)

1.3.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีการความต้องการที่จะนำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านทักษะการแก้ปัญหา 4) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 5) ด้านความเสียสละ 6) ด้านความรับผิดชอบ และ 7) ด้านวิสัยทัศน์แห่งผู้นำ

1.3.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Amos พบว่า รูปแบบการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่ารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้ง 7 ด้าน คือ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านทักษะการแก้ปัญหา 4) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 5) ด้านความเสียสละ 6) ด้านความรับผิดชอบ และ 7) ด้านวิสัยทัศน์แห่งผู้นำ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน มีการดำเนินตามทฤษฎีระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) โดยผ่าน กระบวนการ (Process) มีขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ มีวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน มีวิธีการประเมินกิจกรรมการเสริมสร้าง เพื่อให้ได้ ผลลัพธ์ (Output) ดังนี้

1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ภาวะผู้นำ

1.2) การศึกษาภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่มีวิธีปฏิบัติ

ที่เป็นเลิศ (Best practice)

1.3) การยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียน (Confirmatory factor analysis: CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Amos องค์ประกอบ 7 ด้าน

2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

2.1) การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน และขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนไปใช้

2.2) ประเมินรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3) นำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำไปใช้

2.4) ดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้าง 3 หน่วยกิจกรรม ดังนี้ 1) ชุดกิจกรรมที่ 1 มิตรภาพสัมพันธ์ฉันและเธอ 2) ชุดกิจกรรมที่ 2 คุณธรรมนำชีวิต 3) ชุดกิจกรรมที่ 3 มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ด้วยกระบวนการ PDCA พัฒนาคุณภาพของวิธีการดำเนินงานการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้น คือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน PDCA ขั้นตอนการนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำไปใช้ มีรายละเอียด ดังนี้

1) Plan (วางแผน) การกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน วิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมายวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

2) DO (ปฏิบัติ) การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน วิธีการและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ เพื่อใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

3) Check (ตรวจสอบ) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่า มีการปฏิบัติงานตามแผนหรือไม่ มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่ เนื่องจากในการดำเนินงานใด ๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

4) Act (การปรับปรุง) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนแล้ว การปรับปรุงอาจเป็น

การแก้ไขแบบเร่งด่วนเฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิมช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ

2.5) วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) การอภิปรายกลุ่ม
2) กรณีตัวอย่าง 3) บทบาทสมมติ และ 4) เกม

2.6) ขั้นตอนกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย
1) ขั้นนำ 2) ขั้นกิจกรรม 3) ขั้นวิเคราะห์ 4) ขั้นสรุป และ 5) ขั้นประเมินผล

3) ด้านผลลัพธ์ ของการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน
ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ 2) ด้านทักษะภาวะผู้นำ และ 3) ด้านความพึงพอใจ

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียน
ศรีธาดุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ปรากฏผลดังนี้

2.2.1) ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน
โรงเรียนศรีธาดุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมมีความเหมาะสม
อยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้ โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2.2) ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคู่มือการเสริมสร้างภาวะผู้นำ
นักเรียน โรงเรียนศรีธาดุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่
ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน
โรงเรียนศรีธาดุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน
ปรากฏผลดังนี้

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) ขอบเขตเนื้อหาในคู่มือ ประกอบด้วย แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา
- 3) ขั้นตอนกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย ขั้นนำ
ขั้นกิจกรรม ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล
- 4) การประเมินกิจกรรม

3. ผลการนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนไปใช้และประเมินความพึงพอใจ การใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏผลดังนี้

3.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนพัฒนา ได้คะแนนเฉลี่ย 14.31 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 43.33 และมีคะแนนหลังการพัฒนา ได้คะแนนเฉลี่ย 25.12 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.00 แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 80 ทุกคน

3.2 ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำนักเรียน พบว่า หลังการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน พบว่า นักเรียนมีทักษะภาวะผู้นำคะแนนประเมินรวม 6,676 คะแนน จากคะแนนประเมินเต็มรวม 7,956 ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 132.86 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.17 และมีคะแนน และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน

3.3 ด้านความพึงพอใจ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ตามรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ

ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ พบว่า มี 9 องค์ประกอบ 52 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) ด้านความรู้รอบรู้ 5) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 6) ด้านทักษะการแก้ปัญหา 7) ด้านความเสียสละ 8) ด้านความรับผิดชอบ และ 9) ด้านวิสัยทัศน์เพื่อความเหมาะสมตามบริบทผู้ทรงคุณวุฒิจึงมีคำแนะนำให้รวมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เป็น 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านทักษะการแก้ปัญหา 5) ด้านความเสียสละ 6) ด้านความรับผิดชอบ และ 7) ด้านวิสัยทัศน์แห่งผู้นำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Stogdill (1974 : 72-91), Nolte (Noite. 1996 : 385-398), Barnard (1972 : 108), DuBrin (1998 : 26-35), ไพศาล จันทระภักดี (2548 : 32-33), เสถียร แป้นเหลือ (2550 : 117-118) และกาญจน์ เรืองมนตรี. 2547 : 21; อ้างอิงมาจาก Stogdill, 1981 อ้างอิงจาก Bass and Stogdill, 1990

การเป็นผู้นำตามความหมายของ ซัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2554: 26) เป็นกระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งชักจูงบุคคลอื่นให้ทำตาม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และสามารถนำองค์กรไปสู่ทิศทางที่ทำให้เกิดความสมัคสมานสามัคคีและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (cohesive and coherent) ซึ่งผู้นำสามารถทำกระบวนการนี้ให้บรรลุผลสำเร็จได้ก็โดยการประยุกต์คุณสมบัติต่าง ๆ (attributes) ของการเป็นผู้นำ เช่น ความเชื่อ (beliefs) ค่านิยม (values) จริยธรรม (ethics) คุณลักษณะ (character) ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skills) ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับลักษณะผู้นำที่ดี 9 ประการ ของ จิมมี ทองพิมพ์ (2552: 15) ให้ความหมายของผู้นำ คือ บุคคลที่มีความสามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการประสานงาน ควบคุม ผลักดันและจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามปฏิบัติภารกิจตามความคิดเห็น ให้คำแนะนำและออกคำสั่ง เพื่อให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วยลักษณะผู้นำที่ดี 9 ประการ คือ 1) ความสามารถแก้ปัญหาอย่างมีระบบ 2) ความเสียสละ 3) จิตใจเอื้อเฟื้อ 4) ความซื่อสัตย์ 5) ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน 6) กล้าตัดสินใจ 7) ความเชื่อมั่นในตัวเอง 8) ความสามารถวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ด้วยเหตุผลและยุติธรรม มนุษย์สัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และ 9) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพศาล จันทรภักดี (2548: 13) ให้ความหมายของผู้นำ คือ บุคคลที่มีความสามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการประสานงาน ควบคุม ผลักดัน และจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการคำแนะนำและคำสั่ง ให้ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การเป็นผู้นำที่ดีจะต้องมีลักษณะคุณสมบัติและความสามารถของการเป็นผู้นำ เพื่อยกระดับการพัฒนาองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายได้จากแนวความคิดของ Blanchard (1982) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำไว้ว่า ผู้นำคนนั้นมักจะทำตัวแบบใดในการนำคนอื่นและมีทัศนคติต่อผู้ตามอย่างไร เขาเห็นว่าผู้ตามมองตนเองว่ามีความสามารถและมีความเชื่อว่า คนโดยทั่วไปมีความขยันกระตือรือร้นในการทำงาน (นำเอาวิธีการของทฤษฎีวายมาใช้) หรือเขาชอบใช้วิธีการตามทฤษฎีเอ็กซ์ (X-theory) และเชื่อว่าต้องมีการเคี่ยวเข็ญให้พนักงานทำงาน ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตัวของผู้นำ อย่างไรก็ตามปัจจัยดังกล่าวเกิดจากการคิดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น จึงไม่สามารถเลือกวิธีการนำโดยอาศัยปัจจัยนี้เพียงอย่างเดียวได้ ซึ่ง Adair (1983) มีความสนใจอย่างมากในเรื่องลักษณะภาวะผู้นำ (Leadership characteristic) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่อาจขัดขวาง หรือช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงได้ คุณสมบัติภาวะผู้นำที่สำคัญจะประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความพากเพียร ความซื่อสัตย์ อารมณ์ขัน ความรู้จักกาลเทศะ ความเมตตากรุณา ประสิทธิภาพ ความขยัน ความกล้าหาญ ความมั่นใจ ความมั่นใจในตัวเอง ความยุติธรรม ขวัญและกำลังใจอันแข็งแกร่งและความเสมอต้นเสมอปลาย และ ซัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2554: 9) ได้กล่าวว่า ความสามารถของการเป็นผู้นำ หมายถึง การรวบรวมพัฒนา และปรับปรุงคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีและจำเป็นต่อการทำงาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำงานที่วางไว้ นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการยกระดับ

และพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้เขาสามารถทำงานได้อย่างเต็มกำลัง และดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อประโยชน์ขององค์กร ดังนั้น ความสามารถของการเป็นผู้นำจึงมุ่งเน้น การพัฒนาที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง (self-development) และการพัฒนาบุคคลอื่น หรือพนักงานในองค์กรของตน (others development)

ผู้นำที่ดีจะต้องปฏิบัติภารกิจ สร้างความเข้าใจและเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญกับการทำให้องค์กรเป็นองค์กรที่ดี ซึ่งบุคลากรในองค์กร สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและมีความสุข ตามแนวคิดของ Wall and Hawkins (1964: 394) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องปฏิบัติภารกิจสำคัญหลายประการ ดังต่อไปนี้ 1) เป็นนักบริหารที่ดี (Good executive) 2) เป็นผู้วางนโยบาย (Policy maker) 3) เป็นผู้วางแผน (Planner) 4) เป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expert) 5) เป็นตัวแทนของกลุ่มในการติดต่อภายนอก (External group representative) 6) เป็นผู้รักษาสัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชา (Control of internal relationship) 7) เป็นผู้ให้คุณและให้โทษ (Purveyor rewards and punishments) 8) เป็นอนุญาโตตุลาการ (Arbitrator) 9) เป็นสัญลักษณ์ของสมาชิก (Group symbol) 10) เป็นแบบอย่างที่ดี (Exemplar) 11) เป็นนักอุดมคติ (Ideologist) และ 12) เป็นผู้ยอมรับในการปฏิบัติงานในองค์กร (Scapegoat) สอดคล้องกับ Koontz and Donnel (1976: 822) ได้ให้ข้อเสนอว่า การเป็นผู้นำที่ดีนั้นอย่างน้อยที่สุดจะต้องมีองค์ประกอบอันเป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องสร้างความเข้าใจและเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ อยู่ 3 ประการ คือ 1) ความสามารถในการเข้าใจถึงสภาพและความแตกต่างของมนุษย์ 2) ความสามารถในการชักจูงและให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน และ 3) ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมกรรมการบริหาร และ ไพศาล จันทรภักดี (2548: 17-20) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของผู้นำโดยทั่ว ๆ ไป ดังนี้ 1) ผู้นำในฐานะผู้บริหาร (The leader as executive) 2) ผู้นำในฐานะผู้วางแผน (The leader as planner) 3) ผู้นำในฐานะผู้กำหนดนโยบาย (The leader as policy maker) 4) ผู้นำในฐานะผู้ชำนาญการ (The leader als expert) 5) ผู้นำในฐานะตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก (The leader as external group eepresentative) 6) ผู้นำในฐานะผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม (The leader as controller of internal relations) 7) ผู้นำในฐานะผู้ให้คุณและโทษ (The leader as purveyor of rewards and punishments) 8) ผู้นำในฐานะผู้ไกล่เกลี่ย (The leader as arbitrator and mediator) 9) ผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลตัวอย่าง (The leader as exemplary) 10) ผู้นำในฐานะสัญลักษณ์ของกลุ่ม (The leader as symbol of the group) 11) ผู้นำในตัวแทนรับผิดชอบ (The leader as substitute for individual responsibility) 12) ผู้นำในฐานะผู้มีอุดมการณ์ (The leader as ideologist) 13) ผู้นำในฐานะบิดามารดาผู้มีแต่ความกรุณา (The Leader as parent figure) 14) ผู้นำในฐานะเป็นผู้รับความผิดแทน (The Leader as scapegoat)

2. ผลการพัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย 3 ชุดกิจกรรม มี 7 กิจกรรมย่อย ซึ่งมีลักษณะเป็นเชิงระบบ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ปัจจัยนำเข้าเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำนักเรียน 7 ด้าน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ ด้านความรับผิดชอบ และด้านวิสัยทัศน์ แห่งผู้นำ กระบวนการ เป็นวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ และ เกม และมีขั้นตอนกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนกิจกรรมที่ 1-7 ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล และผลลัพธ์ เป็นวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำของโรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพศาล จันทระภักดิ์ (2547: 349-353) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กระบวนการหลักสูตร พบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของเยาวชน คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความรู้ ทันทเหตุการณ์ ก้าวทันโลกเทคโนโลยี มีความเชื่อมั่นตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามารถในการจูงใจ มีความสามารถปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีบุคลิกภาพดี มีการบริหารจัดการดี มีความเสียสละและมีความยุติธรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสถียร แป้นเหลือ (2550: 123-124) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้นำองค์กรกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด Dubrin (1998: 403) ได้มีการประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำรวมถึงการประเมินการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหารระดับสูงและผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรมนุษย์ การประเมินด้านการฝึกอบรมและโปรแกรมการพัฒนา รวมถึงการออกแบบด้านการทดลองและการพัฒนาการวัดผลที่ถูกต้องแน่นอน วิธีการทดสอบเพื่อประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนาภาวะผู้นำ รายละเอียดมีดังนี้ 1) วิธีดั้งเดิมในการประเมินผล (The traditional approach

to evaluation) เป็นวิธีที่ใช้วัดการฝึกอบรมและโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบดั้งเดิม โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่เฉพาะและหลังจากฝึกอบรมแล้วจะทำการวัดผลที่ฝึกอบรมไปแล้วว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยมีกลุ่มของผลลัพธ์ 2 กลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์กัน คือ

1.1) การประเมินที่ทำได้โดยผู้มีส่วนร่วมที่ได้ทักษะใหม่ ๆ มาระหว่างการดำเนินโปรแกรม

1.2) การประเมินว่าองค์การจะมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยเป็นผลของการได้รับทักษะใหม่

2) ขอบเขตที่มีผลกระทบต่อโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำ (Domains of impact of a leadership development program) นักวิจัยที่ศูนย์สร้างสรรค์ภาวะผู้นำตัดสินใจว่าวิธีดั้งเดิม ในการประเมิน การฝึกอบรมและพัฒนาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เป้าหมายของโปรแกรมการพัฒนา ก็เพื่อค้นหา ศักยภาพที่ก้าวหน้าในตัวบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โปรแกรมเช่นนี้ มีลักษณะส่วนบุคคลและจะให้ผลประโยชน์กับบุคคลที่แตกต่างในหลาย ๆ ด้าน หลังจากการมีส่วนร่วม ในโปรแกรมการพัฒนาเดียวกันกับผู้นำคนอื่น เช่น อาจมีวิสัยทัศน์มากขึ้น ในขณะที่อีกคนหนึ่งอาจมีความเหมาะสมที่จะมอบอำนาจมากกว่าอีกคนหนึ่ง

3. ผลการใช้รูปแบบและการประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำ นักเรียน โรงเรียนศรีธาดุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อภิปรายผลดังนี้

3.1 การใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาดุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการ PDCA สอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.เดมมิ่ง (1995) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนา ประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้น คือ วางแผน-ปฏิบัติ- ตรวจสอบ-ปรับปรุง ดังนี้

1) Plan (วางแผน) มีการวางแผนก่อนดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำ เป็นการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการ

2) DO (ปฏิบัติ) ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติกิจกรรม ต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ก่อนที่จะปฏิบัติจริงการปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้และจะต้องเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

3) Check (ตรวจสอบ) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผนหรือไม่ มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากในการดำเนินงานใด ๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรค ต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมิน

ปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงคุณภาพ ของการดำเนินงานต่อไปในการตรวจสอบ และการประเมินการปฏิบัติงาน จะต้องตรวจสอบว่าการปฏิบัติ นั้น เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของกิจกรรม

4) Act (การปรับปรุง) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วน เฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิมเมื่อมีการดำเนินงานวงจร PDCA ในรอบต่อไป

3.2 การประเมินความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงทักษะภาวะผู้นำ และความพึงพอใจรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน พบว่า

1) ผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ การทดสอบรายบุคคลก่อนและหลังการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนการเสริมสร้างได้คะแนนเฉลี่ย 14.31 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 43.33 และมีคะแนนหลังการเสริมสร้างได้คะแนนเฉลี่ย 25.12 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.00 แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนหลังการเสริมสร้างสูงกว่าก่อนการเสริมสร้าง และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน สอดคล้องกับการวิจัยของสุวิทย์ ยอดสละ (2556: 247-248) ได้ใช้โปรแกรมในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การทดสอบความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีคะแนนก่อนพัฒนาเฉลี่ย 17.73 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 59.11 และมีคะแนนหลังการพัฒนาเฉลี่ย 26.00 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 86.67 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนศึกษามีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน

2) ผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงทักษะภาวะผู้นำ พบว่า นักเรียนมีทักษะภาวะผู้นำคะแนนประเมินรวม 6,776 คะแนน จากคะแนนประเมินเต็มรวม 7,956 ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 132.86 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.17 และมีคะแนน และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความตระหนัก บทบาทความสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิทย์ ยอดสละ (2556: 247-248) ได้ใช้โปรแกรมในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการทดสอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก หลังพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หลังพัฒนาและระยะติดตามผล พบว่า ภาวะผู้นำเชิง

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในระยะติดตามผลสูงกว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาหลังพัฒนา

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิทย์ ยอดสละ (2556: 247-248) ได้ใช้โปรแกรมในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับ วิทยา จันทร์ศิริ (2551: 218-219) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ที่ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการพัฒนารูปการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนในครั้งนี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ โดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นสารสนเทศประกอบการร่างองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียนในการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และสำรวจความต้องการตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียนจากความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนและนักเรียน ตัวแทนกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory factor analysis: CFA) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ใช้ได้ผลกับนักเรียน และสามารถปรับใช้ได้กับงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน

1.2 รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะได้มีการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนวัยรุ่นทั่วไป

1.3 รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพของผู้นำนักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่สังคมต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้ ที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันพัฒนา โดยใช้กิจกรรมตามรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน และปรับกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

1.4 การนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ส่งเสริม ภาวะผู้นำนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษาอื่นๆ โดยปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาตนเอง

1.5 ควรใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในคุณลักษณะอื่น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมภาวะผู้นำสำหรับนักเรียน และเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน